

Kunnskapsdepartementet

Høringsuttalelse til forskrift om nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanning

Ref.: 20/1143

Det vises til departementenes høringsnotat og -brev av 14. august 2020

Reform – ressursenter for menn driver hjelpetilbud for menn i vanskelige livssituasjoner, samler inn og formidler kunnskap om gutter og menn, og er en pådriver for et mannsperspektiv i likestillingspolitikken. Reform er en privat og uavhengig stiftelse som mottar grunnfinansiering fra staten. Vi vil med dette kommentere høringsutkastet med utgangspunkt i våre erfaringer med gutter og menns likestillingsutfordringer.

Reforms kommentarer til høringen

Reform ønsker med dette å kommentere Kunnskapsdepartementets forslag til ny forskrift om nasjonal retningslinjer for helsesykepleierutdanning, og legger spesielt vekt på kompetanse vi mener mangler i høringsutkastet til retningslinjene.

Gutter og menns bruk av helsestasjon

Både gutter og menn er underrepresentert når det gjelder bruk av helsestasjonens tjenester. Tilbudet til fedre på helsestasjonene er generelt mangelfull, og i praksis eksisterer det ikke lavterskeltilbud på helsestasjonene for fedre som sliter i fasen som vordende eller nybakt far, slik det gjør for mødre (Skjøthaug, 2016). Vi oppfordrer derfor til at helsestasjonene må iverksette tiltak for å nå ut til både gutter og menn. Vi foreslår at man under § 2 *Formål*, også innarbeider retningslinjer for kjønnsrettet forståelse og tilrettelegging. Dette kan gjøres i tilknytning til setningene: «Helsesykepleier skal bidra til likeverdige tjenestetilbud. Dette innebærer å arbeide kultursensitivt og sikre tilrettelagte språklige og kulturelle tjenester.»

Dette gjelder også under § 6 *Folkehelsearbeid - Generell kompetanse, punkt c*. «Kandidaten kan bidra til å redusere sosial ulikhet i helse». Med tanke på de helsemessige kjønnsforskjeller som finnes, er det behov styrket kompetanse på kjønn og ulikhet i utdanningen.

Menn på sykepleierutdanning og praksis

Menn er grovt underrepresentert på sykepleierutdanninger, både i Norge og verden over. Menn utgjør i Norge rundt 10 prosent av dem som er utdannet sykepleiere, og cirka 13 prosent av sykepleiestudentene (Skjøstad, m.fl. 2019). Dette tallet har holdt seg forholdsvis stabilt over flere år. I tillegg er det slik at frafallsprosenten blant mannlige sykepleierstudenter er langt høyere enn for de kvinnelige studentene. Frafallsraten for menn er ved noen studiesteder så høyt som 50 prosent,

sammenliknet med 19 prosent for kvinnene (Nedregard and Abrahamsen, 2018). En delforklaring til denne høye raten mener vi kan skyldes diskriminering og trakassering ved studie- og praksissted.

I en undersøkelse gjennomført av Reform m.fl. (2019) fant vi at svært mange mannlige sykepleierstudenter i Norge opplevde grov diskriminering både på studiestedet, og i praksis. De mest graverende hendelsene som studentene kunne fortelle om var ofte knyttet til praksissted. Her var seksuell trakassering og ansattes negative holdninger til mannlige sykepleiere en del av hverdagen.

I høringen, under § 22 *Praksisstudier* heter det at «Ved utvelging av praksisstilbydere skal utdanningsinstitusjonene forsikre seg om at det tilbys relevante læresituasjoner, kunnskapsbaserte tjenester og kompetente veiledere.» Utdanningens arbeid med utvelgelse og oppfølging av praksisstedene er et viktig område med tanke på studentenes trivsel og gjennomføring. Utdanningene bør jobbe for at de har praksissteder med mannlige ansatte og mannlige veiledere, og sette disse sammen med mannlige studenter der det er mulig og ønskelig. Sykepleieutdanningene bærer imidlertid ikke ansvaret for kvaliteten på praksisstedene alene. Lokale og sentrale myndigheter har her også et ansvar for at standarden og tjenestene er av en slik kvalitet, og har såpass med ressurser at de også er attraktive arbeidssteder, både for sine faste ansatte og studenter som er der i praksis.

Seksuell helse

Vi stiller oss bak Nasjonalt SRHR-nettverks anbefalinger om at seksuell helse må ses i sammenheng med både psykisk og fysisk helse. Retningslinjen må ta utgangspunkt i at vi mennesker er seksuelle hele livet, og at alle har en seksualitet. Vi viser til høringssvaret fra nettverket for ytterligere detaljer.

Oslo, 13. november 2020

Are Saastad /s/
daglig leder

Mali Storbækken
rådgiver/saksbehandler

Referanser

Nedregard, Oda and Bente Abrahamsen. (2018). *Frafall fra profesjonsutdanningene ved OsloMet*. OsloMet Rapport 2018, nr. 8. Storbyuniversitetet
https://khrono.no/files/2018/09/10/Frafall_profesjonsutdanningene_OsloMet..pdf
Skjøthaug, T. (2016). *Fedres rolle i barnets tidlige utvikling*. I H. Holme, E. S. Olavesen, L. Valla & M. B. Hansen (Red.), Helsestasjonstjenesten: Barns psykiske helse og utvikling (s. 85-97). Oslo: Gyldendal akademisk.

Skjøstad, O, Beyrer, S., Hansen, J., Hjemås, G. (2019). Sykepleieres arbeidssted og nyutdannede sykepleieres tilknytning til arbeidslivet. Statistisk sentralbyrå. Rapporter 2019/04. <https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/attachment/377977?ts=168ebbca3b8>

Reform - Resource Centre for Men, University of Akureyri School of Health Sciences, Jafnréttisstofa – Centre for Gender Equality, Department of People and Technology, Roskilde University (DK). (2019) *Men in Nursing Education. Mapping Educational Practices and Student Experiences in Iceland, Denmark, and Norway.* <https://nikk.no/wp-content/uploads/2020/05/2019.07.26-Project-report-Men-in-Nursing-Education.pdf>